

Rapport QuickScan Flora- en fauna-activiteit

N303 Huinen - Putten

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief

Opdrachtgever:
Provincie Gelderland
[redacted]
Markt 11
6811 CG Arnhem

Opdrachtnemer:
Eelerwoude
Onze vestigingen
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	206392
Datum:	20-3-2026
Projectleider:	[redacted]
Opgesteld:	[redacted]
Gecontroleerd:	[redacted]
Status:	Definitief
Versie:	1

© 2025 Eelerwoude
Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Disclaimer: *Dit rapport is opgesteld als onafhankelijke toets, met inachtneming van de informatie die is aangeleverd door de opdrachtgever en de beschikbare informatie over het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten op of nabij het plangebied. Dit voor zover deze bekend zijn op het moment van onderzoek en rapportage. Het veldonderzoek is met de grootste zorgvuldigheid en deskundigheid uitgevoerd. Desondanks kan niet volledig worden uitgesloten dat bepaalde soorten niet zijn opgemerkt. Evenmin kan worden uitgesloten dat na het veldbezoek soorten zich alsnog op het plangebied hebben gevestigd. Eelerwoude kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele (gevolg) schade als gevolg van later beschikbaar komende informatie of kennis. Aan de in het rapport opgenomen conclusies kunnen geen rechten worden ontleend.*

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
2 Huidige situatie en ontwikkeling 5
2.1 Huidige situatie 5
2.2 Voorgenomen ontwikkeling 6
3 Wettelijk beschermingskader Natuur 9
3.1 Inleiding 9
3.2 Bescherming van soorten 9
3.3 Zorgplichten 10
3.4 Bescherming van gebieden 11
3.5 Bescherming van houtopstanden 12
3.6 Natuurnetwerk Nederland 13
4 Methode 14
4.1 Inleiding 14
4.2 Bureauonderzoek 14
4.3 Terreinbezoek 14
5 Resultaten en bevindingen 15
5.1 Inleiding 15
5.2 Beschermde soorten 15
5.3 Overige wet- en regelgeving 22
6 Effecten, conclusies en aanbevelingen 23
6.1 Beschermde soorten 23
6.2 Overige wet- en regelgeving 27
6.3 Opweg naar 100% natuurinclusief ontwikkelen, inrichten en beheren 28
6.4 Geldigheid rapportage 28

1 Inleiding

De Provincie Gelderland is voornemens werkzaamheden uit te voeren aan het traject van de N303 gelegen tussen Huinen en Putten. Werkzaamheden betreffen onder andere herwaardering van de 80 km/h weg naar een 60 km/h weg met verhoogde rijbaanscheiding, het vergraven van de geleidende sloot langs het traject en het realiseren van een vrijgelegen fietspad van circa 3,5 meter breed evenwijdig aan de N303.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van het natuurbeschermingsrecht.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

Samenvattend kunnen in het plangebied diverse soorten niet worden uitgesloten. Om voor deze soorten de functie van het plangebied te bepalen is nader onderzoek nodig. Het gaat hierbij om de volgende soorten/nader onderzoeken:

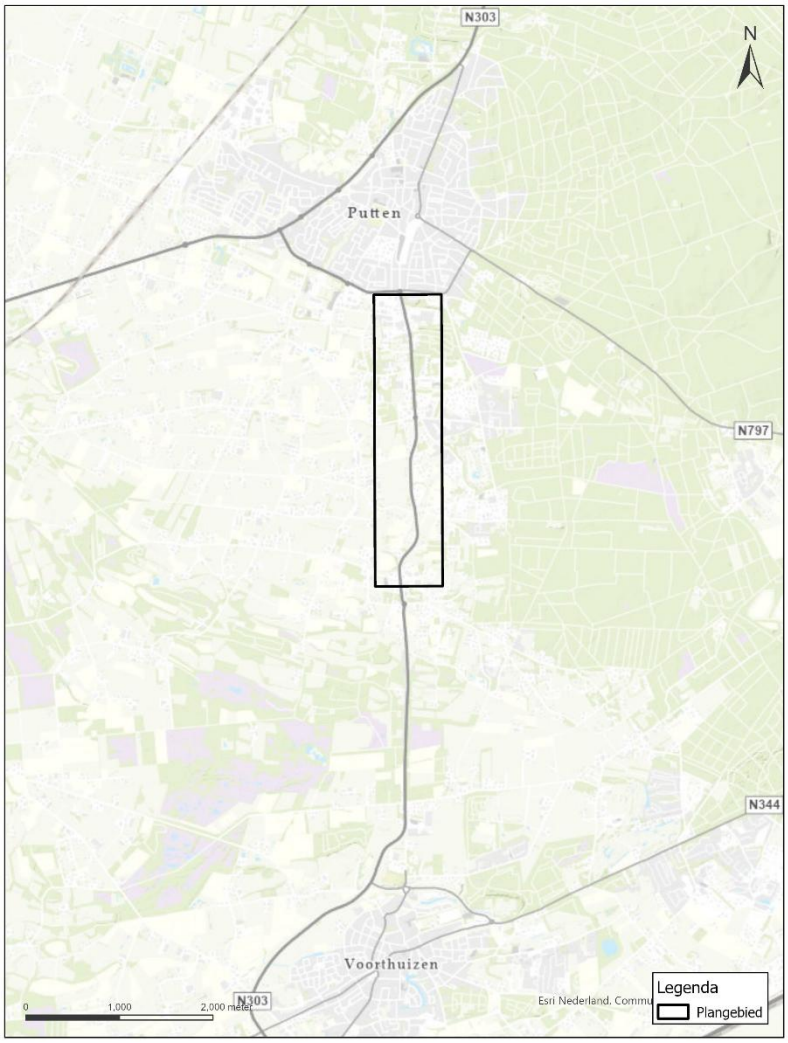
- Vleermuizen: nader onderzoek naar verblijfplaatsen in bomen en de functie als vliegroute;
- Das: een inventariserend onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen;
- Roofvogels: een inventariserend onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen;
- Overige vogels: afhankelijk van de aanvang van de bomenkap dient een nestcontrole te worden gedaan voorafgaand aan de aanvang van de werkzaamheden;
- Hazelworm: onderzoek naar het voorkomen van deze soort.

Naast deze nader onderzoeken geldt te allen tijde de (specifieke) zorgplicht.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

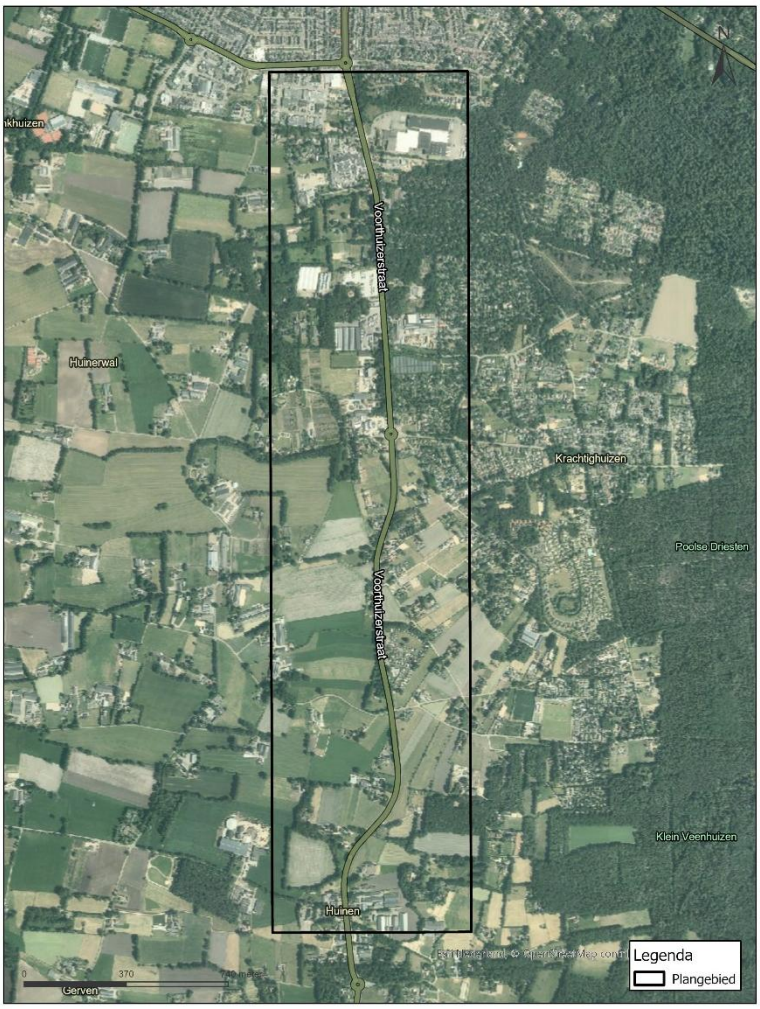
Het plangebied betreft de N303 gelegen tussen Huinen en Putten, in de provincie Gelderland, gemeente Putten (Afbeelding 1; Afbeelding 2; Afbeelding 3a-e). De totale lengte van het plangebied (traject) strekt over ca. 2,6 kilometer lengte. Langs het wegtraject ligt een vrijgelegen fietspad van circa 2 meter breed. De tussenberm bestaat uit een gras-kruidenmix met onder meer de volgende soorten: akkerhoornbloem, bijvoet, braam, brandnetel, duizendblad, Engels raaigras, fijnstraal, fluitenkruid, gestreepte witbol, gewone raket, groot hoefblad, herderstasje, kleefkruid, look-zonder-look, ooievaarsbek, paardenbloem, raapzaad, robertskruid, schapenzuring, scherpe boterbloem, smalle weegbree, stinkende gouwe, vogelmuur. In de buitenbermen langs de weg staan hoge beuken, robinia, zomereik, Amerikaanse eik en linde. Er ligt een ondiepe sloot aan beide kanten van de weg, die als wateropvang dient. Deze sloot valt regelmatig droog.

Afbeelding 1: Ligging van het plangebied (zwart). Bron: ESRI, 2024

Langs het plangebied bevinden zich boerenerven met opstallen en woonhuizen. Tevens zijn er enkele vakantieparken en campings aanwezig. Langs de gehele lengte van het traject is straatverlichting aanwezig. Hiermee is het plangebied ’s nachts redelijk goed verlicht.

De omgeving van het plangebied kenmerkt zich door een mozaïek van landbouwpercelen en essen, met zowel functie als weide, of grasproductie, als akkerbouw met diverse gewassen (Afbeelding 2). Tussen de percelen ligt vaak een strook ruigte of een boomsingel. Het is een typisch esdorpenlandschap. Op minder dan 500 meter ligt het Natura 2000-gebied Veluwe, en het Gelders Natuurnetwerk (GNN) (Afbeelding 5).

Afbeelding 2: Satellietfoto van het plangebied en de omgeving. Bron: ESRI, 2024.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Provincie Gelderland is voornemens werkzaamheden uit te voeren aan het traject van de N303. Deze werkzaamheden houden in: het omvormen van een 80 km/u naar een 60 km/u weg. Hiervoor wordt de weg verbreed, vluchtheuvels aangelegd en een verhoogde baanscheiding gerealiseerd. Daarnaast wordt het vrijgelegen fietspad langs de weg verlegd en verbreed. Daarnaast worden er maatregelen genomen om de natuurwaarde van het gebied te vergroten, zoals het aanleggen van een dassentunnel ten behoeve van kleine zoogdieren, het aanleggen van (een) eekhoorn/boommarterbrug(gen). Tevens wordt er een haag aangelegd van inheemse soorten (zoals, meidoorn, haagbeuk, esdoorn, etc.) tussen het fietspad en de weg.
Voor deze ontwikkeling worden bomen gekapt die tussen de bestaande weg en het fietspad staan, evenals enkele bomen die aan de buitenranden van het traject staan (inclusief op particuliere grond). Deze worden vervangen door een landschappelijke haag en/of nieuwe bomen. Bebouwing wordt niet verwijderd. Daarnaast is men voornemens om een wateropvang te realiseren in een bestaande singel. Op enkele plaatsen wordt grond aangekocht van particulieren om de ontwikkeling te kunnen realiseren.

Na voltooiing van de werkzaamheden zal het plangebied functioneren als 60 km/u N-weg, met afgescheiden fietspad. Op enkele delen zal het fietspad wijken van het traject van de N-weg.

Op dit moment is de exacte planning van de werkzaamheden onduidelijk. Er wordt gericht op de start van de werkzaamheden in 2026/2027.

Afbeelding 3a: Impressie van het plangebied, situatie op 15-05-2024. Situatie aan het begin (zuiden, < km 0.1 vanaf Huinen) van het plangebied met aangrenzende landbouwgrond. Het terrein is zeer open. Op enkele plaatsen zijn heggen te zien tussen de percelen.

Afbeelding 3b: Impressie plangebied, situatie op 15-05-2024. Ter hoogte van km 0.7 met links jonge bomen langs de weg, en rechts een erf met woning aan de oostzijde van de N303.

Afbeelding 3c: Impressie plangebied, situatie op 28-03-2024. Links: ter hoogte van km 0.9 agrarische percelen met perceelscheiding. En rechts haag van ca. 3 m hoog van o.a. meidoorn, sleedoorn, eik ter hoogte van km 1.4.

Afbeelding 3d: Impressie plangebied, situatie op 15-05-2024. Midden: ter hoogte van km 1.7 rotonde het Melkmeisje. Midden: brede singels ter hoogte van km 1.8. Rechts: singel ter hoogte van km 2.1 (tevens locatie van de voorgenomen wateropvang).

Afbeelding 3e: Impressie plangebied, situatie op 15-05-2024. Links en rechts: aanwezige, omheinde, bospercelen langs het traject ter hoogte van km 2.3.

3 Wettelijk beschermingskader Natuur

3.1 Inleiding

Het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn in de meeste gevallen het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante regels waaraan voldaan moet worden.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming (toetsing flora- en fauna-activiteit) is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “Andere soorten”.

Het systeem van de Omgevingswet wijkt af van wat eerder in de Wet natuurbescherming was opgenomen; er is niet langer sprake van absoluut verbod met een mogelijkheid om ontheffing van dit verbod te krijgen, maar van verbod behoudens wanneer men beschikt over een daartoe bedoelde omgevingsvergunning.

Voor welke situaties een omgevingsvergunning voor de flora- en fauna-activiteit nodig is vastgelegd in hoofdstuk 11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal):

Vogels (Vogelrichtlijnsoorten):

- er geldt vergunningplicht voor activiteiten die kunnen leiden tot het opzettelijk doden of vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 Vogelrichtlijn;
- tevens geldt vergunningplicht voor het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren én het opzettelijk storen van vogels.

Dit is vastgelegd in artikel 11.37 van het Bal.

Europees beschermde soorten:

- er geldt vergunningplicht voor het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk verstoren, doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn;
- er geldt vergunningplicht voor het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren én het verstoren en het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van bedoelde diersoorten;
- er geldt ook vergunningplicht voor het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Dit is vastgelegd in artikel 11.46 van het Bal.

Andere (nationaal) beschermde soorten:

- er geldt vergunningplicht voor het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten zoals genoemd in bijlage IX, onder A van het Bal;

- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van de hiervoor bedoelde dieren;
- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B van het Bal.

Dit is vastgelegd in artikel 11.54 van het Bal.

De vergunningplicht zoals hiervoor benoemd is niet absoluut. Het verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde handelingen uit te voeren bestaat niet als er voor bepaalde handelingen of activiteiten een vrijstelling is verleend. Dergelijke vrijstellingen kunnen landelijk gelden en worden door de Minister vastgesteld. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening ook bepaalde vrijstellingen verlenen. Deze vrijstellingen verschillen per provincie.

Er bestaan ook andere wetsinstrumenten die een vergunningplicht uitsluiten. Dit kan doordat bepaalde activiteiten zijn opgenomen in een programma, of dat de handelingen worden uitgevoerd op grond van een aangewezen gedragscode. Wanneer dit aan de orde is wordt dit verderop in het rapport toegelicht.

Tot slot gelden onder de Omgevingswet een aantal (nieuwe en uitgebreide) specifieke zorgplichtbepalingen. Deze worden in paragraaf 3.3 toegelicht. Belangrijk is dat vanaf 2024 ook een specifieke zorgplicht geldt voor soorten die op een Nederlandse Rode lijst zijn geplaatst. Deze zorgplicht heeft tot gevolg dat ook vooraf moet worden nagegaan of er een kans is dat één of meer van deze Rode lijst-soorten binnen of in de directe omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. Dit voor zover het om soorten gaan die niet al onder het hiervoor beschreven beschermingsregime vallen en waarvoor vergunningplicht geldt in geval van handelingen met schadelijke gevolgen. Voor deze Rode lijst-soorten is in hoofdstuk 5 een eigen paragraaf opgenomen.

Voor iedere activiteit, handeling, ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot vergunningplicht, of dat mogelijk een vrijstelling van deze vergunningplicht geldt. Maar ook of er mogelijk een specifieke zorgplicht van toepassing kan zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet.

3.3 Zorgplichten

Algemene zorgplicht
In artikel 1.7 van de Omgevingswet is opgenomen dat iedereen die weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat zijn activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving:

- alle maatregelen moet nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- als die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, moet hij die gevolgen zoveel mogelijk beperken en ongedaan maken;
- als de gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt, moet hij die activiteit achterwege laten voor zover dat redelijkerwijs van hem kan worden gevraagd.

Daarnaast is in artikel 1.7a van de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen. Daarin is vastgelegd dat het verboden is om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan. Het betekent bijvoorbeeld dat het verboden is onnodig dieren en planten te doden, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.
Verder is het op grond van artikel 2.1 van de Wet dieren verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen. Dat geldt ook voor in het wild levende dieren.

Specifieke zorgplichten
Naast deze algemene zorgplichten gelden vanaf 2024 ook een aantal specifieke zorgplichten (artikel 4.3 van de Omgevingswet).

Deze specifieke zorgplichten in relatie tot natuur staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Flora- en fauna-activiteiten
Voor dit plan zijn de in artikel 11.27 van het Bal opgenomen specifieke zorgplichten voor het uitvoeren van Flora- en fauna-activiteiten van belang.

Samengevat komen deze zorgplichten op het volgende neer:
Een ieder die een activiteit wil gaan uitvoeren en waarbij hij of zij weet, of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden of soorten dan is hij/zij verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen of zelfs de activiteit niet uit te voeren. Is er toch noodzaak voor deze activiteit en kunnen de nadelige gevolgen niet geheel worden voorkomen dan moet er voor gezorgd worden die gevolgen zoveel mogelijk worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Meer specifiek geldt een plicht om:
voorafgaand aan de activiteit na te (laten) gaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op of nabij de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid daarvan:
- van nature in Nederland in het wild levende vogels;
- van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn;
- dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX bij het Bal of in de (Nederlandse) Rode lijsten; en
- voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

Wanneer dit het geval is dient de initiatiefnemer op objectieve wijze (laten) vaststellen dat nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten. Kan dat niet dan zal moeten worden nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten en moet er (aantoonbaar) passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen, wordt gemonitord of de maatregelen werken en worden zo nodig herstelmaatregelen uitgevoerd.

3.4 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming (toetsing Natura 2000-activiteit) worden binnen de Omgevingswet de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten of projecten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Essentieel is dat vergunningplicht geldt als uit een Natura 2000-toets volgt dat activiteiten een verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied.

Net als bij soorten zijn er ook in de wet mogelijkheden om van deze vergunningplicht af te wijken wanneer de bepaalde activiteit is vastgelegd in een programma, de provinciale omgevingsverordening of ministeriële regeling. Dit is vastgelegd in paragraaf 11.1.2 van het Bal.

3.5 Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van een boom of bomen uit een houtopstand is niet zomaar toegestaan onder de Omgevingswet. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder houtopstand wordt verstaan:

- iedere zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwingscontour houtkap' bij besluit vast. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en maatwerkvoorschrift. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwingscontour houtkap. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel geldt er geen meld- en herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwingscontour houtkap;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
    - wegbeplantingen;
    - beplantingen langs waterwegen, en
    - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
    - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
    - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
    - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- houtopstanden die een kleinere oppervlakte grond beslaan dan 10 are, of bestaan uit een rijbeplanting die 20 of minder bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

De provincie kan middels een maatwerkvoorschrift een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan met een maatwerkvoorschrift afwijken van de Rijksregels over vellen en herbeplanten. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning van de gemeente nodig. Het aanvragen van deze omgevingsvergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar worden gedaan.

Voor onderstaande houtopstanden geldt geen melding- en herplantplicht:

- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;

- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

3.6 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Een toetsing aan het natuurbeleid is alleen noodzakelijk als de ontwikkeling in strijd is met het omgevingsplan. In een aantal provincies kent het natuurbeleid externe werking of zijn bepalingen opgenomen waaraan het omgevingsplan dient te voldoen. Dit is vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. Daar waar dit aan de orde is wordt dit in de volgende hoofdstukken toegelicht.

3.6.1 Gelders Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. Zo gebruikt Gelderland de benaming Gelders Natuurnetwerk (GNN). De provincie heeft daarnaast de Groene Ontwikkelingszone (GO) vastgelegd. Dit zijn gebieden die over het algemeen rond en tussen de GNN liggen, zoals de ecologische verbindingszones, weidevogelgebieden en rustgebieden voor wintergasten (ganzen). In de GO is ruimte voor economische ontwikkelingen indien deze samengaan met een substantiële versterking van de kernkwaliteiten en de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden.

In het GNN en GO geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de kernkwaliteiten, samenhang en/of oppervlakte van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het GNN of GO denkbaar zijn, is het noodzakelijk een GNN-toetsing uit te voeren. De GNN en de GO worden beide beschermd tegen aantasting van de kernkwaliteiten.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is (indien beschikbaar) gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna);
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door [redacted] uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (Kader – Ecologisch deskundige). Het veldbezoek is uitgevoerd op 15-05-2024 bij 19°C, licht bewolkt weer en windkracht 3 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd. De inventarisatie van het gebied is hoofdzakelijk gedaan vanaf het fietspad langs de N303 waarbij zijwegen bezocht zijn, vanuit het veiligheidsoogpunt. De bomen aan weerszijden van de weg zijn tevens geïnspecteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt het natuurbeschermingsrecht, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Resultaten en bevindingen

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. In paragraaf 5.2 worden de waarnemingen en resultaten vermeld van soorten waarvoor onder de Omgevingswet mogelijk een vergunningsplicht (of vrijstelling) geldt.

In paragraaf 5.3 worden de waarnemingen en resultaten vermeld van aangetroffen of mogelijk aan te treffen soorten die niet specifiek beschermd zijn op basis van de (verbods)artikelen zoals opgenomen in de artikelen 11.37, 11.46 of 11.54 van het Bal maar die op een Nederlandse Rode lijst zijn vermeld en waarvoor een specifieke zorgplicht geldt.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Planten

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende kruidensoorten aangetroffen: akkerhoornbloem, bijvoet, braam, brandnetel, duizendblad, Engels raaigras, fijnstraal, fluitenkruid, gestreepte witbol, gewone raket, groot hoefblad, herderstasje, kleefkruid, look-zonder-look, ooievaarsbek, paardenbloem, raapzaad, robertskruid, schapenzuring, scherpe boterbloem, smalle weegbree, stinkende gouwe, vogelmuur, wilde kamperfoelie. Tevens zijn de volgende bomen aangetroffen: Amerikaanse eik, beuk, els, esdoorn, grove den, linde, robinia en zomereik. Aangetroffen soorten zijn indicatoren van verstoorde, voedselrijke grond en matig vochtig milieu. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gelet op het huidige gebruik van het plangebied, zijnde provinciale weg, was dit ook niet de verwachting. Ook vanuit de omgeving zijn er geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten (NDFF, 2024). Vrijwel alle beschermde plantensoorten komen voor in zeer specifieke biotopen als hoogvenen, kalkgraslanden en eeuwenoude muren. Deze specifieke biotopen zijn niet aanwezig binnen het plangebied en daarmee zijn beschermde plantensoorten hier niet te verwachten.

5.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger.

Verblijfplaatsen
Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (Kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis is voornamelijk boombewonend en ruige dwergvleermuis bewoont zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Wel zijn er enkele bomen aanwezig waar mogelijk vleermuizen in kunnen verblijven. Een aantal van deze bomen wordt gekapt. De toegankelijke plekken in bomen bestaan uit (spechten)gaten en uitgerotte knoesten, daarnaast hebben sommige beuken deels loshangend schors, hierachter kunnen ook vleermuizen verblijven.

Mogelijk dat er in de gebouwen op erven grenzend aan het plangebied wel vleermuizen aanwezig zijn. Deze gebouwen zijn potentieel geschikt als verblijfplaats.

Foerageergebieden en vliegroutes

Het plangebied is redelijk geschikt als foerageergebied (Kader – Foerageergebieden en vliegroutes) voor vleermuizen vanwege de aanwezige bomen en open delen langs de randen. Ook de omgeving is eveneens geschikt als foerageergebied, onder meer door de aanwezigheid van weilanden, houtsingels en bosranden. Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen, zoals houtsingels, welke als vliegroute kunnen dienen (Kader – Foerageergebieden en vliegroutes). Deze zijn binnen het gebied aanwezig in de vorm van lijnbeplanting langs de weg.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Overige zoogdieren

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (zie hoofdstuk 3) geldt dat voor de in de wet benoemde soorten of soortgroepen – in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt
In de omgevingsverordening van de provincie Gelderland (Omgevingsverordening Provincie Gelderland 2023; gepubliceerd op 14-12-2023, gewijzigd op 1-5-2024) is voor de volgende (mogelijk) in het plangebied voorkomende soorten een vrijstelling van vergunningplicht opgenomen voor ruimtelijke inrichting: egel, haas, konijn, ree, vos, en diverse (woel- en spits)muizen.

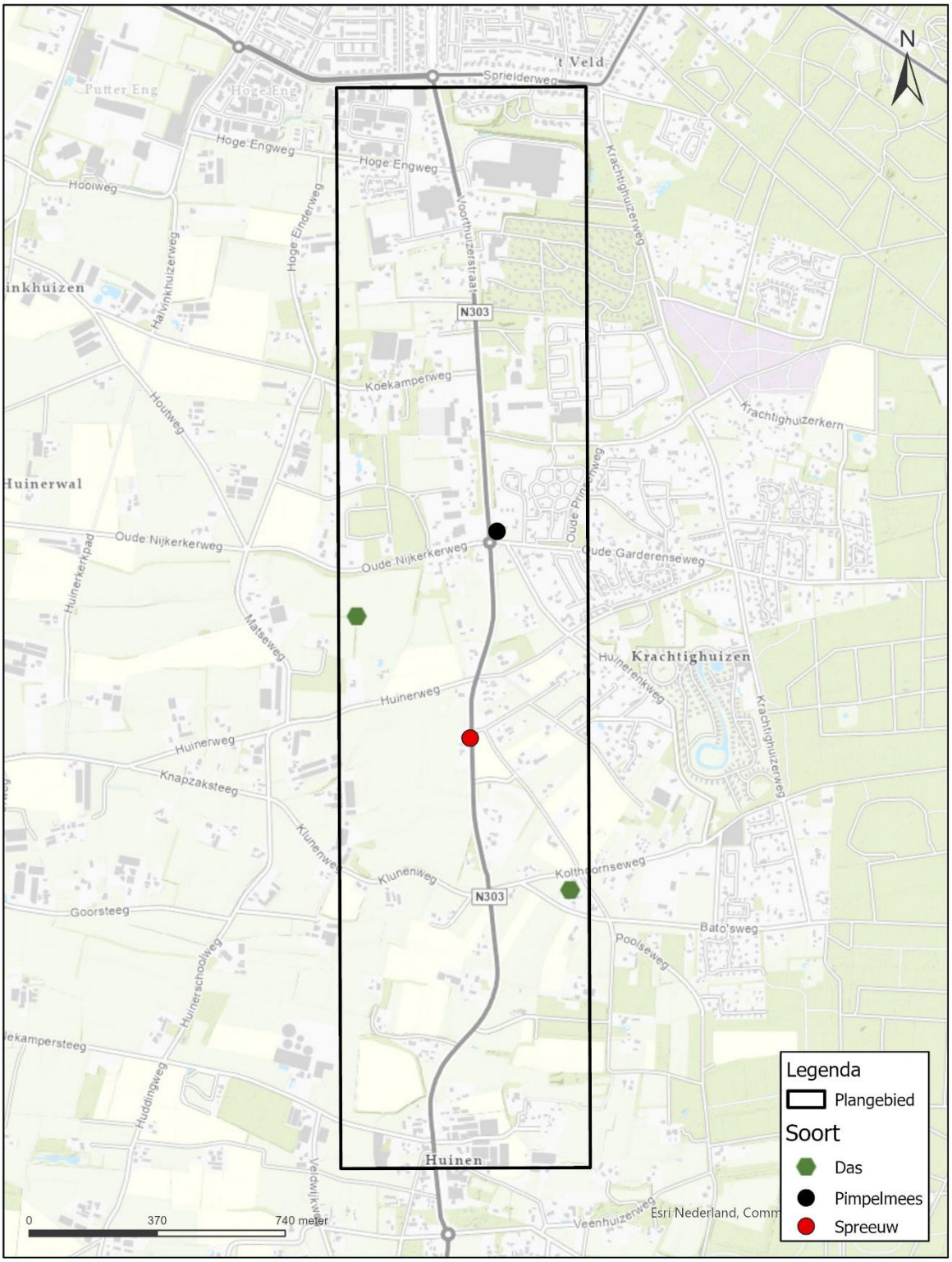
Soorten waarvoor <u>geen</u> vrijstelling van vergunningplicht geldt
Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals boommarter, das, eekhoorn, steenmarter en wolf, worden in het plangebied verwacht. Verblijfplaatsen van of essentiële functies voor deze soorten zijn niet aangetroffen ter plaatse van de werkzaamheden. Mogelijk dat voor deze soorten het plangebied wel onderdeel uitmaakt als leefgebied, zoals foerageergebied, maar dit betreft echter geen essentieel leefgebied gezien de ligging in een groene omgeving. Tevens zijn er geen verblijfplaatsen aangetroffen of bekend binnen een 100 meter zone rondom het wegtraject.

Van de das zijn twee verblijfplaatsen (burchten) bekend op moment van het veldbezoek van deze ecologische QuickScan. Beide liggen op ruime afstand van het plangebied (Afbeelding 4):

- Locatie Bato's weg: gelegen op circa 230 meter afstand.
- Locatie Matseweg: gelegen op circa 375 meter afstand.

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van das aangetroffen in het plangebied, echter was een gedeelte niet toegankelijk (omheind), waardoor de bossen ten noorden van het plangebied niet geïnspecteerd konden worden.

Voor kleine marterachtigen geldt dat er geschikt leefgebied aanwezig is in het plangebied en in de directe omgeving. Hierin zijn ook mogelijke verblijfplaatsen aanwezig. Het geschikte leefgebied bevindt zich in het bosschage tussen de N303 en Vierhouten Pallets B.V..

Afbeelding 4: Ligging van de bekende dassenburchten (groene stip) en locatie van waargenomen spreeuwennest (boomholte; rode stip) en pimpelmezennest (nestkast; zwarte stip). Bron: ESRI, 2024

5.2.3 Vogels

Alle vogels zijn als soort beschermd onder de Omgevingswet. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Jaarrond beschermde nesten
Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen.

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied, maar kunnen op basis van de QuickScan niet worden uitgesloten. Ten tijden van het veldbezoek stonden de bomen volledig in blad, en was er geen goed zicht op in het kronendak aanwezige nestplaatsen. Naast verblijfplaatsen is het mogelijk dat enkele soorten met jaarrond beschermde nesten, zoals boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, steenuil, wespendief wel het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving
Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

In deze situatie enkele vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is (Kader – Functionele leefomgeving). Het gaat om soorten als boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, ekster, glanskop, groene specht, grote bonte specht, koolmees, pimpelmees, spreeuw, torenvalk, zwarte kraai, zwarte mees. Van spreeuw is tijdens de QuickScan vastgesteld dat deze nestelt in een boom grenzend aan de N303 (Afbeelding 4). Tevens is er een broedende pimpelmees waargenomen in een nestkast vlak buiten het plangebied.

Kader – Functionele leefomgeving
De functionele leefomgeving van een nest en rustplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Een nest kan alleen succesvol functioneren als er voldoende habitat van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen voortplanten. Het hele proces van eieren leggen tot en met het opgroeien van de jongen, schuilen en slapen moet er plaats kunnen vinden. Voor de huismus zijn enkele voorbeelden winterharde struiken, droge zandige plekken en een waterbron met dichtbij dekkingsmogelijkheden. Voor soorten met een jaarrond beschermde neststatus geldt dat het omliggende habitat ook van afdoende kwaliteit moet blijven voor het nest om te functioneren. Daarnaast kunnen er zwaarwegende redenen van ecologische aard zijn die bepalen dat een nest én de functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn. Afhankelijk van de lokale staat van instandhouding en de verdere kwaliteit van het leefgebied kunnen elementen die cruciaal zijn voor het nestsucces beschermd zijn.

Overige (broed)vogels
De overige aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en parken. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; gaai, houtduif, merel, roodborst, vink, winterkoning, zanglijster. Vanwege de aanwezigheid van blad aan de bomen konden nesten niet goed in kaart worden gebracht.

5.2.4 Reptielen

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied is op enkele delen vergraafbare humeuze bosgrond aanwezig. Dit vormt potentieel geschikt habitat voor hazelworm. Derhalve kan hazelworm niet worden uitgesloten. Rond het plangebied zijn waarnemingen bekend van hazelworm (<500 m; NDFF, 2024) Andere biotopen, zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden zijn afwezig in het plangebied, derhalve kunnen gladde slang, ringslang, adder en levendbarende hagedis worden uitgesloten. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van deze reptielen in en rondom het plangebied (NDFF, 2024).

5.2.5 Amfibieën

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (zie hoofdstuk 3) geldt dat voor de in de wet benoemde amfibieën – in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt
In de omgevingsverordening van de provincie Gelderland is voor de volgende (mogelijk) in het plangebied voorkomende amfibieën een vrijstelling van vergunningplicht opgenomen voor ruimtelijke inrichting: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker. Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig.

Soorten waarvoor geen vrijstelling van vergunningplicht geldt
Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of rugstreeppad, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreken waterelementen in het plangebied. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën rondom het plangebied (NDFF, 2024).

5.2.6 Vissen

Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

5.2.7 Ongewervelden

Soorten als gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, groene glazenmaker, platte schijfhoren en grote weerschijnvlinder worden niet verwacht binnen het plangebied. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit venranden, krabbenscheervegetaties, heldere beekjes en aantasting van waardplanten als de boswilg, grauwe wilg en kers. Ook zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van dergelijke beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied (NDFF, 2024).

5.2.8 Overige (Rode Lijst) soorten

Naar aanleiding van het veldbezoek en het bureauonderzoek zijn, een aantal andere soorten te verwachten[1] (NDFF, 2024). Het gaat voor deze soorten om een kans dat deze in het plangebied kunnen worden aangetroffen en die op een Rode Lijst zijn geplaatst. Voor deze soorten geldt geen vergunningplicht. Wel is het aan zowel initiatiefnemer alsook de uitvoerders om vooraf na te gaan of de ingrepen gevolgen kunnen hebben voor aangetroffen soorten.

Geleedpotigen - Insecten
- Stenophylax

Insecten - Dagvlinders
- Bruin blauwtje
- Grote vos
- Heideblauwtje
- Kleine parelmoervlinder

Insecten - Wespen, Bijen en Mieren
- Bruinsprietwespbij

Korstmossen
- Knotwilgkorst

Reptielen
- Zandhagedis

Schimmels
- Appelrussula
- Dennenslijmkop
- Rimpelige koraalzwam
- Roodschubbige gordijnzwam
- Zwartvoetkrulzoom

Vaatplanten
- Absintalsem
- Bolderik
- Bosaardbei
- Gele kornoelje
- Hondsviooltje
- Jeneverbes
- Korenbloem
- Oosterse morgenster
- Overblijvende hardbloem
- Rapunzelklokje
- Stekelbrem
- Waterdrieblad
- Wilde kievitsbloem

Zoogdieren, Overige zoogdieren
- Haas
- Konijn

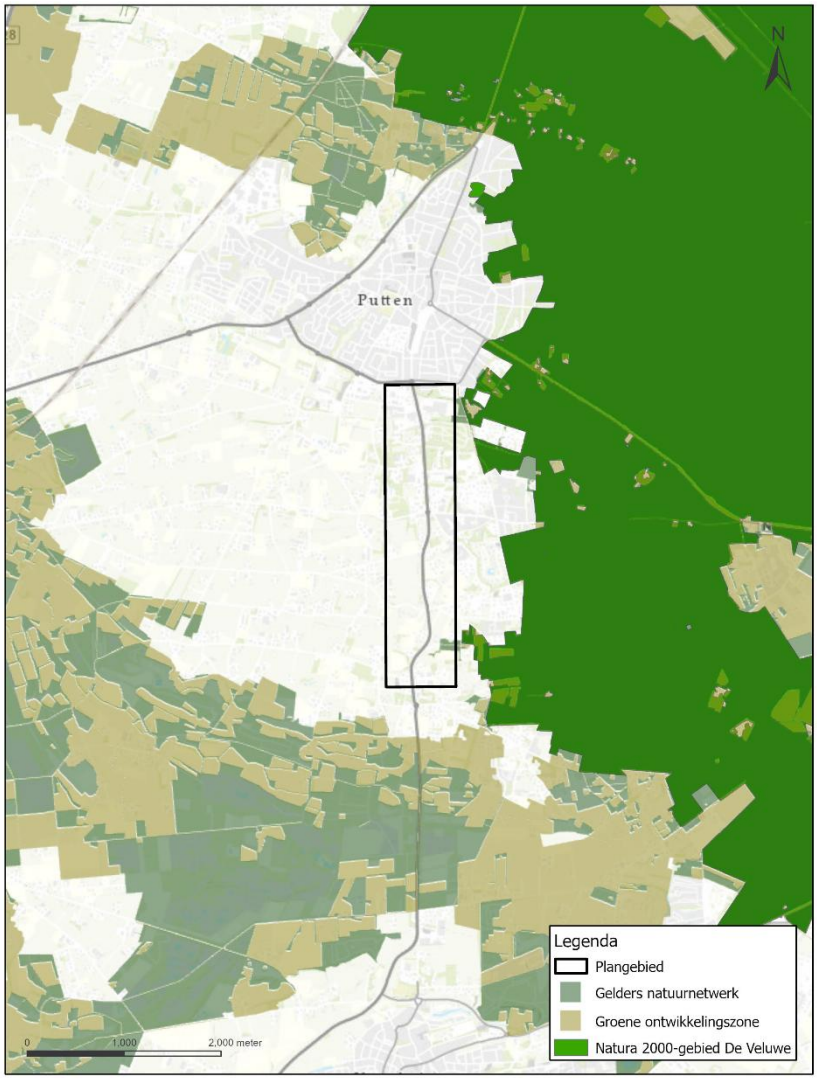
Vogels
- Boerenzwaluw
- Boomvalk
- Gele kwikstaart
- Grauwe vliegenvanger
- Grote lijster
- Huismus
- Huiszwaluw
- Keep
- Kraanvogel
- Kramsvogel
- Matkop
- Nachtegaal
- Ransuil
- Ringmus
- Steenuil
- Tapuit
- Torenvalk
- Zwarte mees

[1] De opsomming in deze paragraaf is gebaseerd op informatie uit het NDFF of bij Eelerwoude bekende informatie of gedane waarnemingen tijdens het veldbezoek. Het kan niet worden uitgesloten dat bepaalde soorten niet zijn opgemerkt, of ten tijde van het veldbezoek niet aanwezig waren of waarvan geen algemeen beschikbare informatie over voorkomen in of rond het plangebied bekend is. Op basis van de zorgplichtbepalingen blijft initiatiefnemer of uitvoerder (een ieder) zelf verantwoordelijk om vooraf na te gaan of bepaalde soorten die op een rode lijst zijn geplaatst nadelige gevolgen kunnen ondervinden door de uit te voeren activiteit. Is dit het geval dan is degene ook wettelijk verplicht alles te doen wat in zijn of haar macht ligt om deze nadelige gevolgen te voorkomen of – indien dat niet meer mogelijk is – deze gevolgen te niet te doen of te mitigeren. Het niet naleven van deze zorgplicht kan bestuursrechtelijk worden gehandhaafd.

5.3 Overige wet- en regelgeving

5.3.1 Gebiedenbescherming

Op ongeveer 0,5 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Veluwe. Daarnaast maakt de directe omgeving van het plangebied uit van GNN of Groene ontwikkelingszone (GO; Afbeelding 5), maar het plangebied ligt niet in GNN/GO gebied.

Afbeelding 5: Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied Veluwe, Gelders Natuurnetwerk en de GO. (Bron: Provincie Gelderland 2023; Basislaag: ESRI 2024)

5.3.2 Houtopstanden

Het plangebied is onderdeel van een houtopstand van meer dan 20 laanbomen. Er worden een aantal bomen uit de laan gekapt.

6 Effecten, conclusies en aanbevelingen

6.1 Beschermde soorten

In dit hoofdstuk worden eventuele effecten, op beschermde en vrijgestelde soorten, op beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) en houtopstanden, als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling beschreven. Tot slot worden adviezen gegeven om de plannen natuurinclusiever te ontwikkelen, inrichten en beheren.

6.1.1 Soorten

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden. Voor alle soorten, vrijgesteld, en niet vrijgesteld, geldt bij de uitvoering in alle gevallen de algemene zorgplicht zoals geformuleerd in paragraaf 3.3.

Planten

Effecten en conclusies

Vanwege het ontbreken van geschikt habitat zijn beschermde planten op voorhand uit te sluiten en is nader onderzoek niet noodzakelijk. Een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor beschermde flora is niet noodzakelijk. Wel zijn er een aantal rode lijstsoorten te verwachten in het plangebied.

Aanbevelingen

Bij de inrichting van het plangebied worden bomen en hagen aangeplant. Wij adviseren om hiervoor enkel lokaal inheemse plantensoorten te gebruiken (rassenlijstbomen.nl). De bestaande flora en fauna in de omgeving van het plangebied is hierop aangepast. Hiermee kan dus winst worden gehaald voor allerlei soorten, als wel het aangezicht van de omgeving. In paragraaf 6.3 staan meer aanbevelingen met betrekking tot planten.

Vleermuizen

Effecten en conclusies

In het plangebied zijn enkele bomen aanwezig die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen, daarnaast kunnen vleermuizen verblijven in de gebouwen direct langs het traject. Door kap gaan mogelijk verblijfplaatsen verloren van ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis. Nader onderzoek naar de functie van de bomen als verblijfplaats is noodzakelijk. Ook nader onderzoek naar foerageergebieden en vliegroutes is noodzakelijk aangezien de bomen langs de N303 mogelijk dienst kunnen doen als vliegroute voor diverse soorten vleermuizen.

Aanbevelingen

Met betrekking tot het foerageergebied en de vliegroutes van de vleermuizen zal het plan mogelijk een effect hebben op de functionaliteit van het gebied. Dit moet onderzocht worden. Om het gebied na de ontwikkeling geschikt te maken/houden als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen, dienen de bomen die gekapt worden vervangen te worden door andere bomen of geleidende elementen. Bomen zorgen voor voedselaanbod (insecten) als wel als route voor vleermuizen. Tevens hebben vleermuizen baat bij een donkere omgeving (Kader – Verlichting). Daarom adviseren wij om minimaal gebruik te maken van straatverlichting. Op de plekken waar straatverlichting gerealiseerd wordt, dient gebruik gemaakt te worden van niet-uitstralende armaturen, om lichtverstrooiing te beperken. Tevens is het van belang dat de boomkronen niet verlicht worden. Deze voorwaarden voor verlichting gelden ook voor de ontwikkelfase.

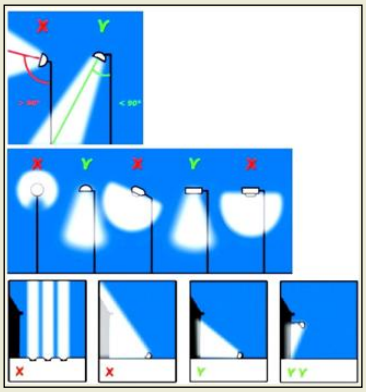
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

Overige zoogdieren

Effecten en conclusies

Das

De aanwezigheid van de das is vanwege bekende waarnemingen (NDFF, 2024) op voorhand niet uit te sluiten. Daarnaast kon tijdens het veldbezoek geen beeld gekregen worden van de situatie in de bospercelen achter hekwerken ten noorden van de rotonde “het melkmeisje”. Derhalve kunnen er geen sluitende conclusies worden getrokken. Een negatief effect op de das is daarom niet uit te sluiten. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de das is daarom aan de orde.

Kleine marterachtigen

Van kleine marterachtigen zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen tijdens het veldbezoek. Ook vanuit de NDFF zijn geen waarnemingen bekend. Echter betekent dat niet dat het plangebied geen functie vervuld voor kleine marterachtigen. Het is mogelijk dat kleine marterachtigen het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied. Het gaat om het bosje ter hoogte van Vierhouten Pellets B.V waar graafwerkzaamheden plaats gaan vinden en vegetatie wordt verwijderd. Hierdoor kan sprake zijn van aantasting van essentiële functies. Nader onderzoek middels een habitatgeschiktheidsbeoordeling is noodzakelijk voor kleine marterachtigen om te bepalen wat het effect is van de werkzaamheden op het leefgebied.

Overige zoogdieren

De werkzaamheden kunnen leiden tot vernieling van enkele vaste rust- of voortplantingsplaatsen van de haas. Op basis van de provinciale omgevingsverordening geldt voor deze ruimtelijke inrichting een vrijstelling (vergunningvrij geval). De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor op basis van de provinciale omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht geldt gezien de ligging in een groene omgeving en de ruime aanwezigheid van alternatief

habitat. Derhalve gaat het hier met zekerheid niet om verlies van essentieel leefgebied. Door aan de verplichtingen vanuit de zorgplicht te voldoen kan opzettelijk doden van dieren worden voorkomen.

Aanbevelingen
In de omgeving van het plangebied zijn lokale experts aanwezig die vergaande kennis hebben over het voorkomen van dassen in en rond het plangebied. Om een gedegen overzicht te verkrijgen van eventuele verblijfplaatsen van das rond het plangebied adviseren wij om deze personen te betrekken bij het nader onderzoek. Door faunatunnels aan te leggen op kritieke oversteekplaatsen van grondgebonden zoogdieren met goede geleiding hiernaartoe, kunnen deze zonder slachtoffer te worden van aanrijdingen veilig het plangebied passeren. Tevens kan door bebording de weggebruiker gewezen worden op het risico van overstekende zoogdieren.

Om aan de zorgplicht te voldoen dient het aanbeveling om voorafgaand aan het voortplantingsseizoen wegbermen ongeschikt te maken om als verblijfplaats te dienen voor (jonge) zoogdieren, zoals haas. Hiervoor geldt dat het kort maaien van de wegkanten voldoet. Hazen, en andere grondgebonden zoogdieren zullen dan elders in de omgeving verblijfplaatsen zoeken.

Broedvogels
Effecten en conclusies
In en om het plangebied zijn waarnemingen bekend van diverse vogels met jaarrond beschermde nesten. Echter konden nestlocaties van deze soorten niet in kaart worden gebracht vanwege de aanwezigheid van blad aan de bomen. Nader onderzoek is aan orde voor broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Mogelijk kan met overleggen met de lokale vogelwerkgroep een vooronderzoek gedaan worden naar de aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten in en om het plangebied.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving (cat. 5)
Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie en het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied voor deze soorten, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde algemeen voorkomende soorten. In de omgeving zijn voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Genoemde soorten zijn bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is om deze redenen dan ook niet aan de orde. Dit geldt enkel voor werkzaamheden buiten de broedperiode.

Aanbevelingen
Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Omgevingswet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen[2] uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien door een ecologisch deskundige middels een broedvogelinspectie is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Op basis van de Omgevingswet zijn alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

[2] In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Reptielen

Effecten en conclusies

In het plangebied is geschikt habitat aanwezig voor hazelworm in het bosje gelegen tussen Vierhouten Pellets BV, en de N303. Dit is tevens de locatie waar een waterberging gepland staat. Ook zijn er waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend. Hiermee kan de aanwezigheid van hazelworm niet worden uitgesloten. Derhalve is nader onderzoek naar het voorkomen van hazelworm noodzakelijk.

Aanbevelingen

Door het aanleggen van broeihopen in de directe omgeving van het plangebied kunnen soorten zoals hazelworm andere delen van het plangebied betrekken. Hiermee wordt een impuls gegeven aan de natuurwaarde voor reptielen. Tevens kunnen vogels en andere soorten op deze plekken voedsel vinden in de vorm van insecten.

Amfibieën

Effecten en conclusies

Het plan leidt niet tot aantasting van het essentieel leefgebied van deze soorten. Dit omdat geschikt habitat voor (beschermde) amfibieën ontbreekt. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor amfibieën is niet noodzakelijk.

Aanbevelingen

Door het aanleggen van periodiek droogvallende laagtes kan er rond het plangebied geschikt habitat worden gecreëerd voor amfibieën. In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om de werkzaamheden aan wegbermen uit te voeren wanneer de dieren in hun waterfase zitten, tussen maart en augustus.

Vissen

Effecten en conclusies

In het plangebied is geen geschikt habitat aanwezig voor vissen. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor beschermde vissen is niet noodzakelijk.

Ongewervelden

Effecten en conclusies

Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor beschermde ongewervelden is daarom niet noodzakelijk.

Aanbevelingen

Door waardplanten als boswilg, grauwe wilg, sleedoorn en kamperfoelie aan te planten ontstaat geschikt habitat voor beschermde soorten als de grote weerschijnvlinder, sleedoornpage en kleine ijsvogelvlinder.

6.1.2 Soorten waar specifieke zorgplicht op van toepassing is

Effecten en conclusies

Het is aannemelijk dat in het plangebied de volgende (Rode lijst) soorten worden aangetroffen, zie paragraaf 5.2.8. Het gaat alleen om soorten welke op een Nederlandse Rode lijst zijn geplaatst. Mogelijk dat deze soorten ook onder andere wetgeving vallen, zoals haas en diverse vogelsoorten. Het grootste deel van deze soorten zal slechts sporadisch van het plangebied gebruik maken. Echter kan de aanwezigheid niet worden uitgesloten. Met name voor de niet mobiele soorten (schimmels en vaatplanten) kunnen de voorgenomen werkzaamheden mogelijk nadelige gevolgen hebben.

De zorgplicht houdt in dat dan passende preventieve maatregelen getroffen moeten worden om deze nadelige gevolgen te voorkomen. Of, indien dat niet mogelijk is, er passende herstelmaatregelen worden genomen. Voor deze soorten wordt geadviseerd om vooraf en tijdens de voorgenomen werkzaamheden of activiteiten een ecologisch specialist in te schakelen die u kan adviseren op welke wijze nadelige gevolgen kunnen worden voorkomen en/of welke passende (herstel) maatregelen nodig of mogelijk zijn. Zie ook paragraaf 3.7. en artikel 11.6 van het Bal.

Aanbevelingen
Voor deze soorten geldt dat bij de voorbereiding en ook bij de aanlegwerkzaamheden de in de wet opgenomen specifieke zorgplichten worden nageleefd. Zie hiervoor paragraaf 3.3. Wanneer dit aan de orde is wordt geadviseerd om het aantreffen van deze soorten in het plangebied én de door verantwoordelijke personen of organisaties getroffen maatregelen om schade aan deze soorten te voorkomen of te beperken goed te documenteren en vast te leggen. De specifieke zorgplichten kunnen niet alleen bestuursrechtelijk, maar ook strafrechtelijk worden gehandhaafd.

6.2 Overige wet- en regelgeving

6.2.1 Natura 2000-gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:
Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Een toetsing van niet stikstof-gerelateerde effecten op het Natura 2000-gebied Veluwe wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten
Bij de aanlegfase wordt door bouwmachines en ander materieel stikstof uitgestoten. In de gebruiksfase verandert niets in de stikstofemissie, omdat de verkeersgeneratie niet toeneemt. Alleen voor de bouw-/aanlegfase is dan ook een stikstofberekening noodzakelijk.

6.2.2 GNN/GO-gebied

Het plangebied ligt dicht tegen de Groene ontwikkelingszone (GO) aan. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de samenhang, het oppervlak en de kernkwaliteiten van het GNN en de GO. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de kernkwaliteiten van het GNN aantasten. Daarnaast wordt het omgevingsplan niet gewijzigd. Een toetsing aan het GNN/GO-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.2.3 Bescherming houtopstanden

De bomen binnen het plangebied vallen onder de definitie ‘houtopstand’ en onder de Omgevingswet is een nadere toetsing voor provinciale regelgeving met betrekking tot houtopstanden daarom noodzakelijk. Mogelijk is ook een gemeentelijke kapvergunning benodigd. Deze informatie kan worden opgevraagd bij de gemeente Putten.

6.3 Opweg naar 100% natuurinclusief ontwikkelen, inrichten en beheren

Als Eelerwoude dagen wij onze opdrachtgevers uit om natuurinclusief te ontwikkelen, in te richten en te beheren. Én daarmee samen maximaal impact te maken. Zo werken we samen aan een gezonde toekomst van huidige en toekomstige generaties.
Vanuit deze ambitie geven wij u het volgende advies mee:

- *Het is inmiddels algemeen bekend. Het aantal insecten loopt wereldwijd terug, ook in Nederland blijkt dit uit meerdere studies. Insecten zijn erg belangrijk in het ecosysteem als plaagbestrijders, bestuivers en als voedsel voor vogels en andere dieren. In het plangebied worden bomen en struiken aangeplant, dit is natuurlijk positief, maar kan met slimme keuzes nog meer bijdragen aan de biodiversiteit.*

  Door te kiezen voor soorten die van nature voorkomen (gebiedseigen soorten) en waarvan de zaden uit Nederland komen (genetisch autochtoon) kunnen insecten uit de omgeving optimaal van deze bomen en struiken profiteren. Wist u dat op een Amerikaanse eik 12 soorten insecten voorkomen en op een inheemse zomereik of wilg meer dan 400? Dit komt doordat onze insecten al duizenden jaren samenleven met inheemse bomen en struiken. Kies bij het planten voor inheemse bomen die zijn opgekweekt uit Nederlandse zaden of stekken.

  Voor de insecten is dit een wereld van verschil!

100% natuurinclusieve leefomgeving. Daar gaan we samen voor!

6.4 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Dietz, C., Helversen, O. van, & Nill, D. (2011). Vleermuizen: Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Utrecht, Nederland: De Fontein & Tirion Uitgevers.
- ESRI Nederland (2024). https://www.esri.nl/nl-nl/home
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas (2004). Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invullingen kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft/ Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDFF (2024). Nederlandse Databank Flora en Fauna. https://www.ndff.nl/
- Provincie Gelderland (2023). Kaart: Ontwikkeling van het landelijk gebied. ArcGIS.com. (dd. 2024-06-07)

- BIJ12 (2017). Kennisdocument Buizerd Buteo buteo. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Das Meles meles. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2024). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus. BIJ12, versie 2.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Kerkuil Tyto alba. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2024). Kennisdocument Kleine marterachtigen Bunzing – Hermelijn – Wezel. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Roek Corvus frugilegus. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Rosse vleermuis Nyctalus noctula. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis Pipistrellus nathusii. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Steenuil Athene Noctua. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

In de Omgevingswet is in artikel 1.7 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen verantwoordelijk is voor een veilige en gezonde leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan bestuursrechtelijk wel worden gehandhaafd. Daarnaast is in artikel 1.7a van de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen. Daarin is vastgelegd dat het verboden is om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan. Het betekent bijvoorbeeld dat het verboden is onnodig dieren en planten te doden, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet soorten in drie beschermingsregimes in:

1. **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn**
   Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn
2. **Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn**
   Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd[3].
3. **Beschermingsregime "andere soorten"**
   Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of vergunning van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Omgevingswet gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd. De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep 'Overige soorten'). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling van vergunningplicht geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve vergunning);
- de activiteit deel uitmaakt van een vastgesteld programma;
- een vergunning is verkregen.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een vergunning of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

[3] De brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een vergunning worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 5.1, lid 2 onder g Ow gelezen in samenhang met § 11.2 Bal*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 11.54 lid 2 sub a Bal*).

Andere bevredigende oplossing(en)
De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen
Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vergunning worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort
Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (SvI) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De SvI varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de SvI dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende vergunningen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. de SvI (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied);
2. het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** "De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort".
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** "Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan".
- **Beschermingsregime Overige soorten:** "Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan".

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Omgevingswet is niet altijd een vergunning nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren vrijgesteld van de vergunningplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet en Wet natuurbescherming is reeds ervaring opgedaan met een dergelijke programmatische aanpak. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een generieke vergunningen verleend. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de **Vogelrichtlijn** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de **Habitatrichtlijn**, het **Verdrag van Bern** of het **Verdrag van Bonn** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor **andere 'nationaal' beschermde soorten** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Eelerwoude
Op weg naar 100% natuurinclusief